

जागतिक ग्राहक हक्क दिन, राष्ट्रीय
ग्राहक दिन व जागो ग्राहक जागो
संकल्पनेवर आधारित ग्राहक
जनजागृती - माध्यम आराखडा सन
२०२५-२०२६.

महाराष्ट्र शासन

अन्न,नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक: ग्राकनि-२०२५/प्र.क्र.४५/ग्रासं-२
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय (विस्तार), मुंबई ४०००३२.
दिनांक: ०४ नोव्हेंबर, २०२५.

वाचा:-

- १) सामान्य प्रशासन विभाग शासन निर्णय क्र. मावज/२०२१/प्र.क्र.१२६/का.३४,
दि.१३.०८.२०२१.
- २) माहिती व जनसंपर्क संचालनालयाच्या माध्यम आराखडा नियोजन व अंमलबजावणी
समितीच्या दि.२२ सप्टेंबर, २०२५ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त.

प्रस्तावना :-

जागतिक ग्राहक हक्क दिन, राष्ट्रीय ग्राहक दिन व “जागो ग्राहक जागो” या उद्घोषणेनुसार सोप्या व प्रभावी प्रधंतीने ग्रामीण तसेच शहरी भागात ग्राहक जनजागृती करण्यात येते. सदर जनजागृतीकरिता विभागामार्फत माहिती व जनसंपर्क, महासंचालनालयास रु. ६ कोटी खर्चाचा माध्यम आराखडा प्रस्ताव सादर केला.

सामान्य प्रशासन विभागाच्या दि.१३.०८.२०२१ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार शासकीय जाहिराती वितरण धोरणाच्या अंमलबजावणीची कार्यपद्धती विहीत करण्यात आली आहे. त्यानुसार जागतिक ग्राहक हक्क दिन, राष्ट्रीय ग्राहक दिन व “जागो ग्राहक जागो” या उद्घोषणेनुसार सोप्या व प्रभावी प्रधंतीने ग्रामीण तसेच शहरी भागात ग्राहक जनजागृती करण्याकरिता, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयाच्या, माध्यम आराखडा व नियोजन समितीच्या दि.२२.०९.२०२५ रोजी झालेल्या बैठकीत मंजूरी देण्यात आलेल्या माध्यम आराखड्यास तसेच त्याकरिता होणाऱ्या रु.५,९७,५४,१००/- (अक्षरी रूपये पाच कोटी सत्याण्णव लाख चौपण छार शंभर फक्त) इतक्या रकमेच्या जाहिरात माध्यम आराखड्यास मान्यता देण्यात आलेली आहे. सदर आराखड्यास प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्याबाबत शासन पुढील प्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय -

सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षामध्ये, जागतिक ग्राहक हक्क दिन, राष्ट्रीय ग्राहक दिन व “जागो ग्राहक जागो” या उद्धोषणेनुसार सोप्या व प्रभावी प्रधतीने ग्रामीण तसेच शहरी भागात ग्राहक जनजागृती करण्याकरीता, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयाच्या, माध्यम आराखडा व नियोजन समितीच्या दि.२२.०९.२०२५ रोजी झालेल्या बैठकीत मंजूरी देण्यात आलेल्या माध्यम आराखड्यास तसेच त्याकरिता होणाऱ्या रु.५,९७,५४,९००/- (अक्षरी रूपये पाच कोटी सत्याण्णव लाख चौपण्ण हजार शंभर फक्त) इतक्या खर्चास या शासन निर्णयाव्दारे मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर माध्यम आराखडा अंतर्गत राबावयाच्या उपक्रमाचा तपशील खालील प्रमाणे राहील:-

माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय								
अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाच्या योजनांच्या (१) राष्ट्रीय ग्राहक दिन, २) जागतिक ग्राहक दिन, ३) जागो ग्राहक जागो संकल्पना या उपक्रमानिमित्त) व्यापक प्रसिद्धीकरिता प्रस्तावित अंदाजित माध्यम आराखडा								
क्र.	माध्यम	स्वरूप	तपशील	रक्कम (प्रती नग)	संख्या	एकूण अंदाजित रक्कम	जोएसटी	एकूण अंदाजित रक्कम (सर्व करांसीत)
१	निर्मिती साहित्य (Production of Creative)	प्रिंट	प्रिंट आणि डिट वाळा माध्यमांवरीत जाहिरातीचा मंजूर (Adaptation, Translation, Formating from one media to other media)	५०,०००	३	१८,०००	३२,५००	२,१२,५००
		टिक्टोसी	TVC - ४५ ते ६० Sec. - As per DAVP rate	५,७५,०००	३	१७,२५,०००	३१,५००	२०,३५,५००
		जिंगल्स/ स्पॉट	Audio Jingle (४५ ते ६० Sec.)	१,००,०००	३	३,००,०००	५४,०००	३,५४,०००
Total A								
क्र.	Media	मूळ दर, प्रक्रिया	Details	वारंवारिता	संख्या/ दिवस	एकूण अंदाजित रक्कम	जोएसटी	एकूण अंदाजित रक्कम (सर्व करांसीत)
मुद्रित माध्यम (जाहिरत शाळा)								
१	वृत्तपत्र (News Papers)	शासनमान्य दर	राज्यातील अ, ब व क संवारीतील निवडक वृत्तपत्रांमधून जाहिरातींद्वारे प्रसिद्धी	नमूद अंदाजित रकमेच्या मार्यादित		४०,००,०००	२,००,०००	४२,००,०००
इलॅक्ट्रॉनिक दृक-त्रावणे माध्यम (इलॅक्चित शाळा)								
१	चाचासत्र आयोजित करणे	विहित ई-निविदा / दरपत्रके प्रक्रियेद्वारे	शासन निर्णय दि. २३.११.२०२३ मधील संस्थांच्या संघांमधील संस्थांमधील विहीत कार्यांदक्तीचे अवलंब करून प्रसिद्धी करणे शक्य होईल. या माध्यमांच्या संस्थेनी निविदेमध्ये नमूद केलेल्या दराने प्रसिद्धी करण्याचे प्रस्तावित	नमूद अंदाजित रकमेच्या मार्यादित	१	३२,००,०००	५,७६,०००	३७,७६,०००
वाळ माध्यमांवरे प्रसिद्धी (प्रदर्शने शाळा)								
१	राज्यातील होंडिंग्डार, योजनाची प्रसिद्धी (मुंबईसह सर्व निल्याम्बून)	CBC (DAVP) यादीवरील व दर	As per DAVP - एकाधिकार उपलब्ध असलेल्या संस्थेकडून काम करून घेण्याचे प्रस्तावित As per Availability	अंदाजित रकमेच्या मार्यादित	३० दिवस	१,००,००,०००	१८,००,०००	११८,००,०००
२	बोटोल कंपनी अंकोरीटी इंटेंट्डार १५ मार्च, जागतिक हक्क ग्राहक सुक्षम दिन	विहित ई-निविदा प्रक्रियेद्वारे	शासन निर्णय दि. २३.११.२०२३ मधील संस्थांच्या संघांमधील संस्थांमधील विहीत कार्यांदक्तीचे अवलंब करून प्रसिद्धी करणे शक्य होईल. या माध्यमांच्या संस्थेनी निविदेमध्ये नमूद केलेल्या दराने प्रसिद्धी करण्याचे प्रस्तावित	अंदाजित रकमेच्या मार्यादित		३०,००,०००	५,४०,०००	३५,४०,०००
३	राज्यातील एस.टी. महामंडळाच्या बघेसवरुन (३ पैनलवरुन) जाहिरातीची प्रसिद्धी	CBC (DAVP) यादीवरील व दर	As per DAVP - एकाधिकार उपलब्ध असलेल्या संस्थेकडून काम करून घेण्याचे प्रस्तावित As per Availability	अंदाजित रकमेच्या मार्यादित	दिनांच्या औंचत्यानिमित्त (पुढे मार्ग असे ७ दिवस)	२५,००,०००	४,५०,०००	२९,५०,०००
४	राज्यातील रेव्वे स्थानकावरुन LED/ LCD द्वारे योजनाची प्रसिद्धी	CBC (DAVP) यादीवरील व दर	As per DAVP - एकाधिकार उपलब्ध असलेल्या संस्थेकडून काम करून घेण्याचे प्रस्तावित As per Availability	नमूद अंदाजित रकमेच्या मार्यादित	दिनांच्या औंचत्यानिमित्त (पुढे मार्ग असे ७ दिवस)	२५,००,०००	४,५०,०००	२९,५०,०००
समाज माध्यमांवरे प्रसिद्धी (समाज माध्यम शाळा)								
१	सोशल मीडिया (Social Media)	विहित ई-निविदा प्रक्रियेद्वारे	शासन निर्णय दि. २३.११.२०२३ मधील संस्थांच्या संघांमधील संस्थांमधील विहीत कार्यांदक्तीचे अवलंब करून प्रसिद्धी करणे शक्य होईल. या माध्यमांच्या संस्थेनी निविदेमध्ये नमूद केलेल्या दराने प्रसिद्धी करण्याचे प्रस्तावित	नमूद अंदाजित रकमेच्या मार्यादित	दिनांच्या औंचत्यानिमित्त (पुढे मार्ग असे ७ दिवस)	१,१०,००,०००	१९,८०,०००	१२९,८०,०००
२	डिजिटल मिडिया, आंटटो माध्यमांवरे प्रसिद्धी	विहित ई-निविदा प्रक्रियेद्वारे	शासन निर्णय दि. २३.११.२०२३ मधील संस्थांच्या संघांमधील संस्थांमधील विहीत कार्यांदक्तीचे अवलंब करून प्रसिद्धी करणे शक्य होईल. या माध्यमांच्या संस्थेनी निविदेमध्ये नमूद केलेल्या दराने प्रसिद्धी करण्याचे प्रस्तावित	नमूद अंदाजित रकमेच्या मार्यादित	दिनांच्या औंचत्यानिमित्त (पुढे मार्ग असे ७ दिवस)	१,१०,००,०००	१९,८०,०००	१२९,८०,०००
Total - B								
Total - A + B								
१	गां.नि.दि. दि.१८.२०२५ नुसार रु.५,००० कोटी इतका रकमपत्रात्मा प्रसिद्धी आराखडासाठी एकूण उत्तमांच्या ४% (रु.२० लाख) आणि त्यापास प्रत्येक रकमसाठी १% (ज्यवात तक्रात रु.५ कोटी वजावाता) प्रमाणे	शासन निर्णय तरतुनुसार	माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयाला वेणारा कायालवरील उपकरणावरील खर्च, सांप्रदायक, तात्पुरता मनुव्याख्यावरील खर्च, सशाधन खर्च, वाहतूक खर्च, इतर किरकोळ खर्च	१९,७६,२००		५,७७,७७,१००		
							५,२३,८१,२००	५,१७,५४,१००

३. प्रस्तुत बाबीकरीता होणारा हा खर्च “मागणी क्र.एम-३, मुख्य लेखाशिर्ष ३४५१, सचिवालयीन आर्थिक सेवा, ०९०-सचिवालय (००)(०१) अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण

विभाग (खुद्द)(अनिवार्य) लेखाशिर्ष (३४५१०९६२), २६-जाहिरात व प्रसिद्धी या उद्दिष्टाखाली सन २०२५-२०२६ या आर्थिक वर्षातील मंजूर केलेल्या तरतुदीमधून करण्यात यावा.

४. उपरोक्त खर्चास वित्तीय अधिकारी नियम पुस्तिका १९७८, शासन निर्णय क्र.रवका १०९८/५६७/प्र.क्र.२३३८/नापु-१२, दि.३०.०८.१९९८ अन्वये भाग-दुसरा, उपविभाग-चार, अ.क्र.२६, अन्वये जाहिरातीवरील खर्चाबाबत प्रशासनिक विभागास असलेल्या वित्तीय अधिकारांतर्गत मान्यता देण्यात येत आहे.

५. प्रस्तुत प्रचार व प्रसिद्धी कार्यक्रम राबविण्यासाठी खर्च करताना शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णय/आदेश/परिपत्रके यानुसार तसेच वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र.विअप्र-१०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/विनिमय, दि.१७.०४.२०१५ अन्वये निर्गमित नियम पुस्तिका १९७८ मधील तरतुदीचे/अटी व शर्तीचे पालन करून तसेच खरेदी प्रक्रियेबाबत विहित तरतुदीचे व कार्यपद्धतीचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२५११०४१९२३०८४२०६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(राजश्री सारंग)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) मा.मंत्री, (अ.ना.पु. व ग्रा.सं.) यांचे सचिव,
- २) मा.राज्यमंत्री, (अ.ना.पु. व ग्रा.सं.) यांचे खाजगी सचिव,
- ३) अपर मुख्य सचिव, (अ.ना.पु. व ग्रा.सं.वि.) यांचे स्वीय सहायक,
- ४) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,
- ५) नियंत्रक, शिधावाटप व संचालक, नागरी पुरवठा, मुंबई,
- ६) नियंत्रक, वैधमापन शास्त्र, मुंबई,
- ७) वित्तीय सल्लागार व उपसचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मुंबई,
- ८) महालेखापाल-१ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा)महाराष्ट्र, मुंबई,
- ९) महालेखापाल-२ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा)महाराष्ट्र, नागपूर,
- १०) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- ११) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
- १२) वित्त विभाग, (अर्थसंकल्प १६), मंत्रालय, मुंबई,
- १३) सर्व उप आयुक्त (पुरवठा),

- १४) सर्व जिल्हा पुरवठा अधिकारी,
- १५) कक्ष अधिकारी, (रोख शाखा-२ प्रती मूळ देयकासह)
अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १६) निवड नस्ती (कार्यासन ग्रा.सं.२)